

**College van Gedeputeerde Staten
statenbrief**

Aan Provinciale Staten

DATUM	20-4-2021	NUMMER PS	Voegt de griffie toe
DOMEIN	MOB	COMMISSIE	BEM
STELLER	Geerke van Splunter	TELEFOONNUMMER	0615029192
NUMMER	822441D3	PORTEFEUILLEHOUDER	Strijk

Onderwerp Statenbrief:

Stand van Zaken Corona maatregelen - april 2021

Voorgestelde behandeling:

Ter informatie

Geachte dames en heren,

Essentie / samenvatting

Regelmatig informeren wij u over de stand van zaken met betrekking tot de gevolgen van Covid-19 en de door provincie Utrecht getroffen maatregelen om de negatieve effecten op de Utrechtse samenleving te beperken. Ook in deze brief geven wij u een overzicht van recente maatregelen en uitwerking daarvan in de provincie Utrecht.

Inleiding

Zoals u van ons gewend bent krijgt u in deze Statenbrief weer een overzicht van de stand van zaken met betrekking tot de maatregelen die genomen zijn om de negatieve effecten van de pandemie op de Utrechtse samenleving te beperken. Het betreffen de beleidsvelden Economie, Cultuur en Erfgoed, Recreatie en Toerisme en Openbaar Vervoer. Tevens is een passage opgenomen over inkoop en subsidieverstrekking.

Toelichting

Economie

Economisch beeld Nederland

Voor Nederland verwacht het CPB in 2021 een economische groei van 2,2%. Dat is onvoldoende om de krimp die het CBS over 2020 registreerde (-3,8%) te compenseren. De werkloosheid is de afgelopen twee kwartalen gedaald. Enerzijds trekken zich mensen terug van de arbeidsmarkt, anderzijds groeit in een aantal sectoren juist de vraag naar arbeid. De verwachting is dat de werkloosheid in 2021 en 2022 wel zal stijgen, maar niet zo sterk als een half jaar geleden nog werd verwacht. Of deze verwachting uitkomt, is afhankelijk van de mate waarin bedrijven die dat nodig hebben, kunnen blijven leunen op steunpakketten. De ruime steunmaatregelen voorkomen nu op grote schaal faillissementen.

Een steunpakket voor een nieuwe fase (coronaherstel) hoeft volgens experts niet de vorm te hebben zoals ze nu heeft (loonkostensubsidies, compensaties vaste lasten/voorraden, belastinguitstel). Belangrijker is de wijze waarop banken (als kredietverstrekkers) en het Rijk (Belastingdienst) bereid zijn om te gaan met de opgebouwde schulden van ondernemers. Nederlandse ondernemers hadden in maart 2021 een gezamenlijke belastingschuld van ruim €16 mrd. Banken verleenden sinds het begin van de crisis tot begin april 2021 extra financiering met een waarde van ruim €44 mrd. Het demissionaire kabinet verkent de mogelijkheden van o.a. verlenging van de terugbetalingstermijn (nu drie jaar). Banken zijn met de ministeries van Financiën en Economische Zaken in overleg over een herstelprogramma. Zo zou er een herstelfonds kunnen worden opgericht dat het eigen vermogen van levensvatbare grotere mkb-ondernemingen versterkt door een aandeel in een bedrijf te nemen.

Ook kunnen regelingen (opnieuw) in het leven worden geroepen om bijvoorbeeld pensioenfondsen en particulieren te stimuleren in mkb te investeren.

Economisch beeld Utrecht

Door zijn gediversificeerde economie koerst de economie van Utrecht redelijk door de coronacrisis. De krimp van de provinciale economie in 2020 wordt door het CBS geraamd op 3%, iets gunstiger dan het landelijke beeld. Een aantal sectoren wordt uiteraard wel door de lockdown getroffen: de horeca en vrijetijdssector, detailhandel die afhankelijk is van de winkelstraat, de keten in de evenementensector (van evenementenlocatie tot cateraar, standbouwer en drukker), de reisbranche, het personenvervoer. Zo'n 12% van de banen is te relateren aan sectoren waar het UWV een zeer grote krimp verwacht, 18% is gerelateerd aan sectoren met een grote krimp. Van flexibele arbeidskrachten is veelal in het voorjaar 2020 al afscheid genomen. Deze sectoren vrezen een personeelstekort zodra de lockdown wordt opgeheven. Veel ex-werknemers hebben in de tussentijd ander werk gevonden.

Bijna een derde van de Utrechtse ondernemers heeft een beroep gedaan op de landelijke steunmaatregelen.

Circa de helft van de werkgevers (bedrijven met 2 of meer werknemers) maakt gebruik van minimaal één steunregeling. Het gaat daarbij om 20.800 bedrijven. Belastinguitstel wordt het meest frequent ingezet; Utrechtse bedrijven hadden eind februari 2021 een belastingschuld uitstaan van €1,3 mrd. Uit het register van het UWV komen in de regio de cateringbedrijven, evenementenorganisaties, reisbureaus en vervoerbedrijven naar voren als grootste aanvragers van loonkostensubsidies (NOW1, 2 en3).

In het vierde kwartaal daalde de werkloosheid van 4% naar 3,7%, terwijl het aantal openstaande vacatures steeg van 20.800 naar 21.300. In de zorg, detail- en detailhandel en recent ook in de financiële dienstverlening groeit de vraag naar arbeid; in de specialistische zakelijke diensten en ICT is die nooit weggefallen.

Ondernemerspeilingen Utrecht

De provincie voert periodiek peilingen uit onder ondernemers in de regio Utrecht en Gooi en Vechtstreek, samen met regionale economische partners (gemeenten, ROM/EBU, werkgeversorganisaties MBK-Nederland en VNO-NCW). In de tweede helft van april vindt de vierde online enquête plaats. Zodra de resultaten daarvan beschikbaar zijn zullen wij u hierover informeren.

Update URECA loket en steunpunt breed MKB

In het eerste kwartaal van 2021 hebben zich 51 ondernemers gemeld bij het URECA-loket die nergens anders terecht konden. Het varieert van ondernemers in de horeca, retail, cultuur tot bedrijven in de productie, startups en scale-ups. De vragen betreffen bijvoorbeeld ondernemers die zijn vastgelopen in de verschillende regelingen, het meedenken en toetsen van (nieuwe) businessplannen en juridische vragen over faillissementen of conflicten met (ver)huurders. Het URECA loket wordt door ondernemers ervaren als een plek waar ze voor hen gevoelige vraagstukken vertrouwd kunnen bespreken. Het URECA loket organiseert ook informatiebijeenkomsten voor ondernemersverenigingen, recent o.a. in Utrechts Heuvelrug, Houten en Leusden. Als provincie werken we samen met o.a. de gemeenten Utrecht en Amersfoort en Kamer van Koophandel aan de ontwikkeling van één regionaal steunpunt voor ondernemers. Hierin wordt ook de dienstverlening van het URECA loket met betrekking tot Covid-19 na de zomer ondergebracht. Het steunpunt zal zich vooral richten op urgente kwesties (mede n.a.v. Covid-19), zoals schuldhelpverlening en bedrijfsoverdracht/opvolging, maar ook op onderwerpen voor een toekomstbestendige onderneming, zoals digitalisering, tekorten aan personeel en verduurzaming, waaronder circulariteit

Ondersteuning bij digitalisering

Het hulpprogramma Nu Digitaal – gericht op ondersteuning van horeca en retail non-food ondernemers in binnensteden, verloopt succesvol. Op dit moment zijn meer dan 400 ondernemers geholpen met hun online vraagstukken. Voor 2021 staat een vol programma op de agenda, gericht op bewustwording, coaching en advisering. Een overzicht van de tot nu toe behaalde resultaten: meer dan 2.400 online scans gemaakt, 90 online cursisten, 40 adviesgesprekken, 270 deelnemers aan de webinars, met een gemiddelde beoordeling van 4,3 uit 5 sterren.

Ondersteuning van ondernemers t.b.v. innovatie

Innovatie is belangrijk zeker nu we onze nieuwe economie vormgeven, herstellend van de Coronacrisis. Zowel het Rijk als de EU stellen hiervoor middelen beschikbaar onder voorwaarde van cofinanciering. U ontvangt separaat een Statenvoorstel over cofinanciering storting participatiefonds ROM regio Utrecht en innovatiegelden Kansen voor West vanuit React EU. Om overlap te voorkomen verwijzen we hier naar de inhoud van dit Statenvoorstel, welke geagendeerd wordt voor uw vergadering op 2 juni.

Ondersteuning op de arbeidsmarkt

De activiteiten die worden ondernomen om de effecten van de Covid-crisis op de arbeidsmarkt tegen te gaan staan beschreven in het Statenvoorstel 'Human Capital Agenda (HCA) Regio Utrecht' dat op 2 juni wordt behandeld in uw vergadering. Daarnaast is de commissie BEM op 31 maart volledig op de hoogte gebracht van de stand van zaken ten aanzien van de motie Arbeidsmarkt in actie. Tenslotte informeren we u over de voortzetting van het project 'Techniek samen de crisis door' van Servicepunt Techniek. Dit project loopt door tot

eind 2021 zonder verhoging van het budget zodat het volledige budget kan worden ingezet om zij-instromers te begeleiden naar een nieuwe baan in de techniek.

Ondersteuning gemeenten bij vitale kernen

Begin maart is het Statenvoorstel 'Versterking Vitaliteit Binnensteden Dorpskernen en Winkelcentra' vastgesteld en € 1,8 miljoen beschikbaar gesteld voor uitvoering van een bijbehorende subsidieregeling. Momenteel is de vormgeving van de subsidieregeling vitale binnensteden in voorbereiding. Naar verwachting kan de regeling eind mei/ begin juni 2021 worden opengesteld voor aanvragen vanuit gemeenten. Tot op heden heeft een meerderheid van de Utrechtse gemeenten al interesse getoond in de subsidieregeling. Voordat de aanvragen definitief kunnen worden ingediend, kijken we mee bij verschillende concept aanvragen. Op 12 mei 2021 wordt een kick-off bijeenkomst georganiseerd voor gemeenten (en andere betrokken binnenstadspartijen) om hen te ondersteunen bij het indienen van aanvragen met goede voorbeelden, beschikbare (externe) kennis/expertise en het proces van indienen van aanvraag. Op een later moment zullen nog meerdere kennisuitwisselingsbijeenkomsten plaats vinden en evaluatie van de subsidieregeling. Eind 2020 zijn er drie gemeenten al van start gegaan met een pilot om de binnenstad/dorpskern/winkelcentrum een impuls te geven (Woerden, Stichtse Vecht en Bunschoten-Spakenburg).

Cultuur en erfgoed

Steunpakket Cultuur & Erfgoed COVID-19

Op dit moment verkeert de sector nog steeds in zwaar weer. De lockdown is verlengd en instellingen missen noodzakelijke inkomsten. De half april bekend gemaakte test-openstellingen hebben nog een experimenteel karakter. Alleen voor aangewezen podia/instellingen, een beperkt aantal voorstellingen, met een beperkt publiek, in 1.5 meter-setting. De schade loopt dan ook nog steeds verder op. Met onze Statenbrief 'contouren tweede tranche steunpakket C&E' d.d. 16 maart t.b.v. de commissie BEM van 31 maart bent u, als vervolg op de infosessie van 3 februari, geïnformeerd over de contouren van de tweede tranche van het Steunpakket. Daarbij ontving u ook een evaluerend rapport over de eerste tranche en aanbevelingen voor de tweede tranche, opgesteld door onderzoeksbureau Berenschot.

Voor een goede afronding van de eerste tranche hebben we zoals eerder toegelicht de Overbruggingsregeling uit de eerste tranche nogmaals opengesteld. We werken nu aan de afhandeling van de daarvoor ingediende verzoeken. Hierover volgt medio mei meer informatie. Ook de tweede ronde van het Innovatiefonds wordt momenteel beoordeeld.

In de tweede tranche leggen we – meer dan in de eerste tranche – het accent op het mogelijk maken van het opstarten en programmeren van activiteiten en daarmee op het creëren van werk voor (jonge) makers. Half mei start de uitvoering van de tweede tranche, waarvoor nog ongeveer 2,5 miljoen euro beschikbaar is. We trekken daarbij opnieuw op met gemeenten en cultuurfondsen, zodat de verschillende steunmaatregelen elkaar aanvullen en er geen lacunes ontstaan.

Evenementen

In de commissie BEM van januari, bij de bespreking van het Statenvoorstel Vuelta, is door de ChristenUnie gevraagd om een korte verkenning naar andere evenementen, van belang voor economisch en maatschappelijk herstel. Wij hebben daarom een uitvraag gedaan bij gemeenten en marketingorganisaties, hetgeen vier evenementen van omvang in 2022 heeft opgeleverd:

- 350 jaar Oude Hollandse Waterlinie: De Stichting OHW ontvangt al enkele jaren subsidie vanuit de reguliere middelen op het gebied van publieksbereik erfgoed; deze middelen zijn mede gericht op (voorbereiding van) activiteiten.
- Amersfoort: 150 jaar Mondriaan
- Utrecht 900 jaar stadsrechten: Vanuit regulier cultuurbudget is in 2020 al bijgedragen aan voorbereidend onderzoek voor een mogelijke 'circulaire biënnale', die onder de vlag van Utrecht 900 een eerste editie zou kunnen beleven. Verder zijn we in contact met de gemeente of verdere samenloop van doelen sprake is ter versterking van maatschappelijk leven met cultuur als aanjager.
- Woerden 650 jaar stadsrechten.

Zoals bovenstaand al aangegeven wordt eerst binnen de bestaande begroting bezien of er aanleiding is steun te verlenen. Mochten de contacten leiden tot voorstellen voor steun die binnen de COVID-reserve passen, zal dit in een statenvoorstel aan u worden voorgelegd.

Overigens dragen we vanuit het Programma Nieuwe Hollandse Waterlinie en Stelling van Amsterdam al dit jaar bij aan het landelijke Themajaar "Ode aan het Landschap" van het NBTC (Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen); leidend tot onder andere een Waterlinie-fietsstour en -wandeloct, pop-up horeca en een kunstroute, alles in samenwerking met ondernemers.

Verder bevat het Statenvoorstel 'Versterking en herstel (zakelijk) toerisme' (zie ook Recreatie en toerisme) een campagne-onderdeel 'Kickstart cultuur'. Hiermee wordt het publiek door de marketingorganisaties geactiveerd weer de Utrechtse culturele instellingen en activiteiten te bezoeken op het moment dat dat weer veilig kan.

Recreatie en toerisme

De impact van de coronacrisis voor toerisme is groot. Door de overheidsmaatregelen hebben veel toeristische ondernemers voor kortere of langere tijd hun onderneming moeten sluiten voor bezoekers. Zelfs voor de ondernemers die open konden blijven, zoals de vakantieparken, is de impact van Covid groot: het internationaal bezoek droogde volledig op en dit werd slechts beperkt gecompenseerd door nationale bezoekers.

De landelijke steunmaatregelen ondersteunen individuele ondernemers tot op bepaalde hoogte, maar niet alle kosten worden vergoed en ondernemers teren in op hun reserves. Naast de gevolgen voor de ondernemer zelf heeft sluiting van ondernemingen, waaronder horeca, ook gevolgen voor de vitaliteit van de steden of dorpen. Horecabedrijven, maar ook andere (recreatie)voorzieningen, zijn zowel voor de inwoners als voor de bezoekers van groot belang voor de levendigheid en leefbaarheid van onze steden en dorpen.

Vanuit verschillende kanten wordt de urgentie van ondersteuning door de provincie aangekaart. Onder meer destiniemerketingorganisaties en brancheorganisaties trekken namens de ondernemers aan de bel. De vraag aan de provincie is om te helpen bij het herstel van de sector met een extra impuls voor het trekken van bezoekers naar de daarvoor geschikte plekken in de provincie, waar er nog ruimte voor en behoefte aan is (spreiding staat centraal).

Parallel aan deze statenbrief ontvangt U het Statenvoorstel 'Versterking en herstel (zakelijk) toerisme' om aan deze vraag tegemoet te komen. Behandeling van dit voorstel is voorzien in uw vergadering van 2 juni.

Subsidie/inkoop/bedrijfsvoering

Inkoop

Huisaccountant PwC heeft Inkoop in het kader van de controle van de jaarrekening de vraag gesteld of er in 2020 door opdrachtnemers, veroorzaakt door Covid-19, minder prestaties zijn geleverd in het kader van hun opdrachten dan contractueel is vastgelegd. Om deze vraag te kunnen beantwoorden heeft er een objectieve selectie plaatsgevonden op de contractenadministratie en is vervolgens aan de interne contracteigenaren gevraagd om een reactie ten aanzien van de daadwerkelijke prestatielevering in relatie tot de contractuele afspraken van de geselecteerde contracten. Hierbij moet overigens met name worden gedacht aan contracten op het gebied van facilitaire dienstverlening waarbij minder wordt afgenomen dan bij sluiting van deze contracten was geraamd, simpelweg omdat er vanwege Covid-19 veel minder mensen in het pand zijn. Dit overzicht is inmiddels aan PwC overlegd. U wordt afhankelijk van de bevindingen hierover bij de jaarrekening 2020 verder geïnformeerd.

Vanuit Inkoop is er op het moment daarnaast betrokkenheid bij onderhandelingen met onze cateraar, én met de exploitant van Paushuize, inzake een financiële tegemoetkoming in verband met de sterk teruglopende omzet vanwege Covid-19. Deze tegemoetkoming zal met name worden getoetst aan het staatssteun- en aanbestedingsrechtelijke wettelijke kader.

Subsidies

De coronaregelingen voor Cultuur en Erfgoed zijn effectief maar vragen om extra inzet van zowel het domein als het subsidieloket. Tot op heden wordt er nog maar beperkt een beroep gedaan op de beleidsregel 'Coulance subsidies betreffende vertraagde of niet uitgevoerde activiteiten'. De digitale afhandeling van de regelingen bij het subsidieloket is weliswaar bewerkelijk, maar inmiddels goed ingebed.

Openbaar vervoer

Het Rijk heeft in een Kamerbrief op 9 april 2021 aangegeven dat de beschikbaarheidsvergoeding voor het OV het hele jaar 2021 van kracht zal zijn. Dit is positief nieuws voor de provincie en haar vervoerders. Ook heeft het Rijk in de Kamerbrief duidelijk gemaakt dat voor de fase na afloop van de beperkende maatregelen (zoals mondkapje en alleen noodzakelijke reizen in het OV) partijen zich voorbereiden om de transitie naar een weer gezond openbaar vervoer voor de reiziger mogelijk te maken. In deze fase wordt toegewerkt naar een nieuw financieel evenwicht binnen de concessies. Dit betekent dat het Rijk richting de zomer van 2021 werkt aan de vormgeving van een regeling voor de periode na 2021. Vooruitlopend daarop is afgesproken dat de decentrale OV autoriteiten, waaronder de provincies, met de vervoerders eigen regionale transitieplannen maken. Hierover hebben wij u recent met een statenbrief geïnformeerd. Het Utrechtse transitieplan zal in mei tot stand komen. Voor de vervoerplannen voor het jaar 2022 betekent dit dat eerst nog wel rekening gehouden moet worden met scenario's van stevige afschaling van het OV, alvorens de weg omhoog weer ingeslagen kan worden. Ook hierover informeren wij u aan het eind van Q2 2021 als de conceptvervoerplannen 2022 gereed zijn.

Bestuur / communicatie

In de eerste drie maanden van het jaar heeft de commissaris van de Koning verschillende werkbezoeken afgelegd. Tijdens de werkbezoeken laat hij zich – met inachtneming van alle maatregelen – informeren over de impact van de coronacrisis op inwoners, instellingen en ondernemingen in onze provincie. Vaak dienen de bezoeken als hart onder de riem en doorgaans is de burgemeester bij het bezoek betrokken (de commissaris spreekt geregeld met individuele burgemeesters over hun ervaringen in de coronacrisis). Zo was hij begin januari aanwezig bij de eerste vaccinatie in de Expo in Houten. Ook bezocht hij onder meer het multifunctioneel centrum Antares in Leusden, horecagelegenheden Zuyver in Soest en Heeren van Montfoort in Montfoort, het Dorpshuis De Schouw en sportschool LopikFIT in Lopik.

In Amersfoort ging hij op bezoek bij het project 'Mijn Tweede Familie bij Sovee', waar minderjarige vluchtelingen bij een tweede familie alledaagse familiedingen meebelevan en hun hart kunnen luchten. Ook sprak de commissaris met bestuursleden van de overkoepelende Federatie van Utrechtse Gezelligheidsverenigingen. In het kader van de Tweede Kamerverkiezingen bezocht de commissaris op 17 maart een aantal aangepaste stembureaus, waaronder een drive-thru en een Xtra Toegankelijk Stembureau, in Baarn en Amersfoort. In ons eigen Huis voor de provincie ging de commissaris met de provinciesecretaris op bezoek bij de studie naar een kandidaat-vaccin die UMC Utrecht uitvoert in de daarvoor ter beschikking gestelde ruimtes. In het naastgelegen ASR-gebouw bezocht hij medewerkers van GGD Regio Utrecht die daar nu werkzaam zijn.

Financiële consequenties

geen

Vervolgprocedure / voortgang

Regelmatig informeren wij u middels een Statenbrief over de stand van zaken rond de coronamaatregelen.

Bijlagen

Geen

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen